

פרק 8.

רכב בטחון ורכב משטרה

הגדרת "רכב בטחון"

אמבולנס של מגן דוד אדום, או אמבולנס שניתן לגביו אישור על היותו רכב בטחון מאת מנהל משרד הבריאות או מטעמו, אמבולנס שח"ל, אופנוע להגשת עזרה ראשונה, רכב של משטרת ישראל או של צבא הגנה לישראל, רכב לכיבוי שרפות ורכב אחר שאושר ע"י רשות הרישוי כרכב בטחון, כשהם מפיצים בפנס מיוחד אור מהבהב אדום, כחול או כחול – אדום ומשמיעים אות אזהרה בסירנה.

התקנה המחייבת עוברי דרך לתת זכות קדימה לרכב בטחון:

93 (א) היה רכב הביטחון מתקרב, ינהגו עוברי הדרך שבה הוא עובר או עומד לעבור לפי הוראות אלה:

- (1) נוהגי רכב ומוליכי בעלי חיים – יתנו זכות קדימה לרכב בטחון ויטו מיד את כלי רכבם או את בעל החיים למקום קרוב ככל האפשר לשפת הכביש הימנית ורחוק מצומת, ויעצרו שם עד שרכב הביטחון יעבור.
- (2) הולכי רגל הנמצאים בכביש – יפנו אותו מיד עד שיעבור רכב הביטחון.

93 (ב) לא ינהג אדם רכב בעקבות רכב בטחון, אלא ברווח של לפחות מאה מטר ממנו. אין הוראה זו חלה על נוהג רכב בטחון אחר או רכב הקשור באותה שעה בתפקידי רכב הביטחון (רופא שהוזעק מהבית והנוסע ברכבו הפרטי אחרי ניידת משטרה שגם הוזעקה למקום התאונה).

סמכויות וזכויות רכב בטחון:

תקנה 94 - נוהג רכב בטחון רשאי בשעת מילוי תפקידו –

- (1) להחנות או לעמוד שלא על פי חוק.
- (2) לעבור על פני תמרור עצור או רמזור אדום בלבד שהאט את מהלכו, במידה שהבטיחות מחייבת זאת.
- (3) לעבור על המהירות המותרת.
- (4) לעבור על ההוראות המגבילות את כיווני הנסיעה ואת הפניות לכיוונים מסוימים.

אולם לא יעשה כן, אלא במידה הדרושה למילוי התפקיד המוטל עליו, ותוך כדי נקיטת אמצעי זהירות על מנת למנוע סיכון או פגיעה בעוברי דרך או ברכוש!!!

דברי הסבר:

(1) א. תקנה 93 לת"ת מחייבת עוברי דרך לתת זכות קדימה לרכב בטחון, ואילו תקנה 94 לת"ת מקנה לרכב זה חסינויות בפני עבירות תנועה.

ב. חשוב לזכור, כי כלי רכב המוגדרים כרכב בטחון מקבלים תואר זה אך ורק כאשר הם נוסעים עם אור אדום או כחול מהבהב ועם סירנה, מכאן שרק במקרים אלה חייבים כלי רכב והולכי רגל לתת להם זכות קדימה ומעבר חופשי, מכוח החוק המחייבם לפנות את הכביש לרכב ביטחון.

(2) תקנה 94 לת"ת אף מדגישה, שהחסינויות הניתנות לרכב בטחון הן אך ורק בשעת מילוי תפקיד, למרות שלמעשה עצם החובה לנסוע עם אור מהבהב וסירנה מצביעה על היות הרכב בתפקיד.

(3) למרות החסינות הניתנת לרכב הביטחון, הרי שהחוק מגבילו לעשות זאת במידה הדרושה, תוך נקיטת אמצעים. כלומר, למרות שכלי רכב אחרים והולכי רגל חייבים לאפשר לכלי רכב זה מעבר חופשי, הרי שהוא מצידו אינו פטור מחובת הזהירות. מובן שהמבחן לבחינת 'המידה הדרושה' ואמצעי זהירות נאותים, הוא מבחן הסבירות.

כאשר רכב ביטחון נוסע ומפעיל אמצעים, עליו לקחת בחשבון שבכלי הרכב הנוסעים בכביש יש רדיו/מזגן/טלפון נייד במהלך שיחה, או אף שיחה עם נוסעים אחרים ברכב ויש סיכוי שהם לא ישימו לב אליו.

פטור רכב בטחון מתמרור ב-16

המפקח על התעבורה פוטר רכב בטחון מסוג המשמש לכיבוי שריפות או להצלת נפש מחובת ציות לפי תקנה 22 ותמרור ב-16 (אסורה הכניסה לרכב שמשקלו הכולל המותר עולה על הרשום בתמרור) – בשעה שהוא נוסע לשם כיבוי שריפות או הצלת נפש.

סמכויות וזכויות ברכב משטרה (תקנה 32 לת"ת)

א. רכב של משטרת ישראל, שהנוהג בו או הנמצא בו ממלא תפקיד רשמי בפועל, לא יחולו לגביו הוראות חלק ב' (מתקנה 16-169), אם היה בקיומן כדי למנוע את מילוי התפקיד.

ב. רכב שבשימוש צה"ל, שהנוהג בו או הנמצא בו ממלא תפקיד רשמי בפועל, לא יחולו לגביו הוראות חלק ב' (מתקנה 16-169), אם היה בקיומן כדי למנוע את מילוי התפקיד ובלבד שיתקיים אחד מאלה:

1. הרכב נמצא בשטח צבאי או שהוכרז כשטח סגור (ת. לשעת חירום).
2. הרכב נמצא לצורך אימונים בדרך פתוחה לציבור באישור ראש אגף התנועה או נציגו.

ג. רכב שבשימוש שירות הביטחון הכללי, שהנוהג בו או הנמצא בו ממלא תפקיד רשמי בפועל במסגרת בפעילות מבצעית או אימונים לפעילות כאמור, לא יחולו לגביו הוראות חלק ב', אם היה בקיומן כדי למנוע את מילוי התפקיד.

דברי הסבר: (לגבי רכב משטרה)

1. למרות שבהגדרה "רכב ביטחון" כלול רכב של משטרת ישראל, ובתקנה 94 לת"ת ניתן לו היתר לעשות דברים מסוימים בשעת מילוי תפקיד (המהווים עבירות על דיני התעבורה כשאינם נעשים במילוי התפקיד), לא ענה הדבר על צרכיה של משטרת ישראל.
2. כידוע, מפעילה משטרת ישראל כלי רכב שונים, שבחלקם אינם נושאים סימני היכר משטרתיים (צבעים שונים, לוחיות זיהוי אזרחיות), ואינם מצוידים בפנס מהבהב כחול ובסירנה, למטרות שונות כגון: עיקוב, בילוש, סיור, תנועה, סמוי וכו'.
3. בשנת תשל"ה תוקנה התקנה 32 לת"ת, במטרה לענות על צרכיה המיוחדים של משטרת ישראל, ועיקרה הוא:
(א) רכב של משטרת ישראל.
(ב) הנוהג בו או הנמצא בו ממלא תפקיד רשמי בפועל.
(ג) קיום הוראות חלק ב' של תקנות התעבורה יש בו כדי למנוע את מילוי התפקיד.
* חלק ב' של תקנות התעבורה דן בנושא "הדרך והתנועה בה" וכולל את התקנות 16 עד 169, שהן למעשה כל העבירות המבוצעות תוך שימוש בדרך.
4. מכאן ברור, שכל עבירת תעבורה, שתבוצע על ידי איש משטרה ברכב משטרת, תיבדק לפי תקנה 32, כשהדגש יושם על מידת הצורך בהפרת התקנות והאם קיומן היה בו כדי למנוע את מילוי התפקיד.

הפצת אור וסירנה ללא צורך:

תקנה 95 לת"ת - נוהג אמבולנס של מגן דוד אדום, רכב משטרה, רכב צה"ל, רכב כיבוי אש או רכב שאושר ע"י רשות הרישוי כרכב בטחון, או כל הנוסע בו לא יפיץ אור מהבהב אדום כחול ולא ישמיע אות אזהקה או סירנה, אלא אם הדבר דרוש למילוי התפקיד המוטל עליו, ובשעת מילוי תפקידו.

דברי הסבר :

הנהג והנוסע ברכב בטחון, שאושר על ידי רשות הרישוי, לא יפיץ אור מהבהב אדום או כחול ולא ישמיע אות אזהרה או סירנה, אלא אם הדבר דרוש למילוי תפקיד המוטל עליו ובשעת מילוי תפקידו.

רכבי מתנדבים (נוהל סיורים ממונעים באק"מ 70.016)

סיור מתנדבים ברכב פרטי עם מש"אזור

רשות הרישוי התירה, ע"פ תקנה 62, לרכב הנהוג בידי איש המשמר האזרחי, כי יוצב פנס המפיץ אור מהבהב עם המילים "המשמר האזרחי" ובתנאים הבאים:

1. הוא נמצא בתפקיד ובידו אישור על כך מאת המשטרה.
 2. הרכב נרשם בתחנת המשטרה.
 3. הרכב כשיר לתנועה ורשיונותיו תקפים.
 4. צבע הפנס יהיה כחול.
 5. המתנדב יצויד באישור חד פעמי המתיר את השימוש בפנס.
- × השימוש בפנס אינו הופך את הרכב המתנדב לרכב בטחון ומשמש אך ורק לבולטות והתרעה, תוך שמירה על חוקי התנועה.

סיור מתנדבים ברכב פרטי :

- בין השאר, סיור סמוי וגלוי לאכיפת חוקי התנועה.
- רכב המתנדב יירשם.
- המתנדב יוכנס לתפקיד על ידי מפקדיו בלבד.
- איסור מוחלט לביצוע מרדפים.
- נהיגה זהירה ואיטית, תוך שמירה קפדנית על חוקי התנועה.

שימוש באות אזהרה (תקנה 62 לתקנות תעבורה)

לא ישמיע אדם ברכב מנועי אות אזהרה בסירנה או בכל כלי או אמצעי אחר ולא יפיץ אור מהבהב צבעוני, אלא אם תקנות אלה מורות אחרת או אם ניתן לו היתר לכך מאת רשות הרישוי.